

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

III. Utiliùs scandalum nasci permittitur, quàm veritas relinquatur.

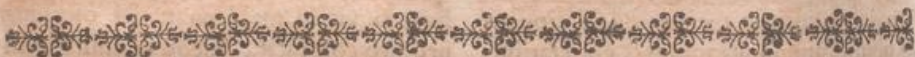
[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

nullo eorum crimen præsumit, sed omnem, quæ fragilitati intervenire posset, levitatis occasionem præcavere studet, sicque Regula optimè sese conformat.

(D) Servus herum judicando contra Regulam impingit; non enim suspicione criminis commissi aut committendi eum herus ab ancilla separat, cum utrumque probum esse judicet, sed omne periculum, quod in liberiori conversatione etiam probissimo imminet, removere satagit. Nec ex hoc sequitur eum in juventute incontinentem, sed potiùs castum & temperantem fuisse, cum ex ju-

ventute præsumatur vita senectutis. *Cap. cum in juventute. 15. de præsumpt.*

(E) Servus quidem hero ex infundata criminis suspicione invigilando peccavit, veruntamen postquam eundem tempore nocturno ex horreo alieno triticum auferre vidit, violentam & certam furti suspensionem habebat, ex qua sententia sine peccato ferri poterat. *Arg. cap. litteris. 12. de præsumpt.* Quia autem crimen occultum erat, ipsum ut furem proclamando, gravem detractionem commisit.

REGULA III.

Utilius scandalum nasci permittitur, quàm veritas relinquatur.

QUæres primo. Quid est scandalum? *Re.* Est operatio, vel operationis omissio, quæ spiritualis ruinæ sive peccati proximo præberetur occasio. Dividitur in scandalum activum & passivum. Activum seu datum est externa actio, vel omissio minùs recta, ex se mala & prohibita, aut saltem mali præ se ferens speciem, proximo ruinæ spiritualis præbens occasionem, quod vel fit directè, ut si ex intentione alterum in peccatum inducendi scandalosâ exercetur operatio, ut quando quis proximum jussu, consilio, suasionem, litteris amatoris ad peccatum pellicit, & tunc non solum contra charitatem, sed etiam contra virtutem, quam scandalizatus offendit, de-

linquitur, ideòque in sacro Tribunali, in qua materia proximus fuerit scandalizatus, semper est exprimendum. Vel fit indirectè, absque intentione positiva in peccatum inducendi. V. g. Actio coram aliis exercetur, quæ ex natura sua peccandi ansam præbere potest, sic puella ex levitate immodestum gerens vestitum, quamvis alios in peccatum trahere non intendat, indirectum tamen committit scandalum, quia prævidet, vel prævidere potest, quòd proximus ex tali ornatu in peccatum facillè sit pertrahendus. Scandalum passivum sive acceptum est actio ex se bona, nec mali speciem habens, ex qua alius delinquendi sumit occasionem, ut si muliercula in Ecclesiis fre-

frequentius & attentius orat, ex quo aliqui eam sagam esse judicant. Scandalum hoc passivum vel est ex malitia alterius, & tunc Pharisaicum appellatur; quia Judæi in actionibus Christi & Apostolorum mali speciem non habentibus peccandi sumebant occasionem; vel est scandalum passivum ex fragilitate alterius, & tunc pusillorum dicitur scandalum, si nempe proximus ex opere bono vel indifferente spiritualis ruinæ ansam accipiat ob fragilitatem vel ignorantiam, eò quòd illicitum aliquid existimet, quod nullo reperitur jure prohibitum.

Quæres secundo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Scandalum passivum potius permittendum, quàm actione peccaminosâ vitæ honestas & integritas destruenda vel minuenda, vel brevius & clariùs: nunquam peccare licet ad vitandum aliorum scandalum.

Quæres tertio. Quæ veritas ob scandalum non est deferenda?

R. Cum Gloss. in hanc Reg. verb. Veritas. Veritas triplex est: Veritas justitiæ, sive æquitas Judicis in bonis præmiandis, & malis puniendis. Veritas vitæ, sive rectitudo conscientiæ. Veritas disciplinæ, seu cura Prælati aut Superioris, ut à subditis omnia debito ordine & modo præstentur, & immorigeri corrigantur. Addere possumus quartam: Veritas doctrinæ, vel cum sacra Theologia doctrinæ conformitas. Veritas vitæ vel conscientie nunquam est deferenda; nunquã enim faciendæ sunt mala, ut eveniant bona, vel mala majora evitentur. Veritas disciplinæ quandoque propter scan-

dalum licetè deferitur, dum Prælati disciplina rigorem temperat aut remittit, quia subditi magis exacerbantur, & deteriora timeantur. Veritas quoque justitiæ quandoque in pœnæ mitigatione aut condonatione absque peccato remittitur. Demum Veritas doctrinæ quandoque prudenter celatur, dum Concionator vel Catechista doctrinam illam non proponit, quæ pusillis & infirmis peccat dare potest occasionem.

Quæres quarto. An ergo nunquam licitum est scandalum?

R. Sub distinctione: Scandalum activum, quo proximus vel expressè, jussu, aut consilio, vel tacitè actionis peccaminosæ coram illo exercitæ pravo exemplo ad peccandum inducitur, nunquam licet, quod satis indicant verba Domini. *Matth. 18. Va homini, per quem scandalum venit.* Ratio est: quia proximum in malum maximum, æternæ videlicet salutis periculum vel peccatum inducere Christianæ charitati non repugnare non potest. 2do. Scandalum passivum non solum Pharisaicum, sed etiam pusillorum potius permittendum est, quàm actio, quæ nec mala est, nec mali præfert speciem, omittenda, si eam non omitti vel propria vel aliena poscat necessitas; sic Pastor in Concione justè in peccatores invehitur, quamvis paucos ex invectiva non emendandos, sed exasperandos prævideat. Ita etiam licet cooperari proximi peccato materialiter solum exhibendo objectum, aut ministrando materiam, ut petere mutuum, quod mutuans sine usuris non est daturus, suscipere Sacramentum ab illo, qui id ipsum sacrilegè

mi.

ministrabit, dummodò hæ concurrant conditiones: *1ma.* Si actus cooperationis in se moraliter bonus sit, aut indifferens. *2da.* Si non fiat ex intentione ad peccatum alliciendi. *3tia.* Si cooperans peccatum, ad quod materialiter concurrat, ex officio impedire non teneatur, & adsit causa necessitatis vel utilitatis, ob quam peccatum proximi permittitur, & non impeditur.

3tio. Ad cavendum scandalum passivum actio ex se bona & indifferens est omittenda, quando nec aliena, nec

propria illam exigit necessitas. Ratio est: quia cum in tali casu spirituale proximi detrimentum sine incommodo nostro impedire possimus, ad id ex charitatis lege tenemur; quemadmodum si per omissionem actionis aliàs licitæ & honestæ absque ullo damno meo fratris spirituales ruinam, quam per accidens eidem obventuram prævideo, avertere possem, procul dubio ad omissionem hujusmodi actionis ex præcepto charitatis obligarer.

C A S U S.

Cristophorus Cœnobii Virginum Nobilium Abbas relaxatam in eo clausuram introducere studet, sed Monialium & Nobilium Consanguineorum pro libertate, ut ajunt, suarum filiarum decertantium graves oppositiones & tumultus pertimescit, idcirco bonæ suæ intentionis in aliud tempus differt executionem. (A) Dum igitur tempus commodum expectat, Caja filia nobilis in eodem monasterio debite admessa ex joco habitum induit, quem postea usque ad tempus professionis Christophoro Abbate sciente & tolerante serio portat. (B) Mortuis autem duobus Monialium libertati maximè faventibus Nobilibus Abbas summo zelo ad clausuræ introdu-

ctionem accingitur, quo conterrita Titia Monialis ad Consanguineos in partes Hollandicas aufugit, quam Abbas reducere conatur. (C) Cum autem Clausuram jam introduci cœptam audiret, ad suum monasterium redire renuit, sed in aliud similiter non clausum transferri petiit. (D) Annuit Abbas, qui Clausuram jam perfecte introductam à juniore Moniali interrogatus, an & quale peccatum esset, indices bibere herbam Theæ, respondit, malum esse cum excessu hanc herbam bibere. (E) Postquam Theæ abusum per triennium dissimulasset Abbas, eum quadam die graviter pro futuro prohibuit, flentibus, & tanto fulmine penè enectis Monialibus. (F)

R E S O L U T I O.

(A) **L**audabilis est Christophori pro Clausura introducenda zelus; est enim conformis *Trident. Sess. 25. de*

Regular. cap. 10. Ubi Sanctimonialium Superioribus sub obestatione Divini Judicii, & interminatione maledictionis ater-

eternæ præcipitur, ut in omnibus monasteriis Clausuram Sacramentorum, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & ubi inviolata est, conservari maximè procurent, inobedientes atque contradictores per censuras Ecclesiasticas aliàsque penas, quæcunque appellatione postposita, compescentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quapropter gravissimè peccant non tantùm Moniales, sed etiam quicumque earum Fautores, si optimæ Abbatis intentioni sese opponere præsumant. Ipsi autem Monialium parentes & consanguinei Nobiles tumultus & oppositiones ex solius Nobilitatis capite fontentes specialiter notent, quòd Trident. loc. cit. ipso facto excommunicet omnes Magistratus Sæculares auxilium Superioribus Ecclesiasticis pro Clausuræ reparatione denegantes, videant, an non ipsi in horum numero comprehendantur, eò quòd non tantùm auxilium negent, sed etiam arma Monialibus contra Superiores suos subministrant, & capita rebellionis existant. Ad evitanda autem majora mala per Regulam præsentis intellectum rectè disciplinæ æquitatem temperando Abbas ad tempus Clausuræ differt introductionem.

(B) Quamvis Novitii ad habitum receptio ad immediatum cujuslibet monasterii Prælatum pertineat, cap. ad Apostolicam. 1. 6. de Regular. cap. fin. eod. in 6. junct. gloss. in præsentem tamen congruenter Regula ab Abbate simpliciter Casus conniveri, eaq; in habitu taliter suscepto relinqui, & absoluto probationis anno ad

R. D. Schorrenberg in Reg. fur.

Professionem Religiosam admitti possit. (C) Justè post mortem Fautorum Christophorus zelum resunit disciplinæ. Interim Titia fugitiva sine ulla dissimulatione reducenda, & secundum Ordinis sui statuta, quòd obedientiæ se subtraxerit, punienda est. Cap. non est vobis. 7. cap. ne Religiosi. fin. de Regular.

(D) Intimitati Titia condescendi, & æquitas disciplinæ ita temperari potest, ut ad aliud monasterium non clausum translata, nec sibi, nec aliis Monialibus in Parthenone jam Clausuram iniuncto deinceps scandalum creet, aut inquietudinem, Arg. cit. cap. ne Religiosi. fin. de Regular.

(E) Per Regulam nostram prudenter respondit Abbas Moniali fortè magis ex curiositate, quàm veritatis amore interroganti; Monialium enim animus ex recenti Clausuræ introductione adhuc satius, nec ad quamvis perfectionis & disciplinæ particulam dispositus per enumerationem peccatorum, quæ in abusu herbarum Thee intercurrere solent, nec unâ die tolli possunt, magis percutiendus non erat.

(F) Postquam sacrata DEO Virgines per toleratam triennii spatio Clausuram ad majus perfectionis studium paulatim accensæ erant, bene ipsis veritas abusu, qui in quotidiano Theæ usu raro absunt, explicatur; fovet enim confabulationes, & silentii contemptum, otiositatem, æmulationes, superfluitates, & voti paupertatis transgressiones, præsertim in sexu fragili, muliebri huic potui plus, quàm vino & siceræ addito.

cto. Præcepto igitur iusto obediendum est. Verùm cum malum istud ubique ferè in Monialium Claustris fortiter ra-

dicaverit, Achilles erit Abbas ille, qui hoc totaliter eradicaverit.

REGULA IV.

Quod non est licitum in lege, necessitas licitum facit.

Quæres primo. Quid & quomplex est necessitas?

R. Necessitas est vis aut circumstantia, quæ ita actionem, vel ejus omissionem inducit, ut aliter fieri non possit. Necessitas alia est moralis, alia absoluta; hæc actionem vel omissionem illius ita inducit, ut aliter simpliciter, ad minus secundum cursum ordinarium fieri nequeat: moralis ita actionis exigit positionem, ut aliter absque difficultate poni non valeat, & quidem si absque vitæ periculo aliter fieri non possit, est necessitas extrema, si sine magno honoris, famæ, bonorum fortunæ, est necessitas gravis, si sine labore aut molestia communiter accidere solita, communis appellatur.

Quæres secundo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Urgente morali necessitate communiter licitæ & honestæ sunt actiones, aut omissiones, quæ lege positivâ, sive humanâ sive Divinâ prohibitæ existunt.

Quæres tertio. Quæ Regulæ ratio?

R. Omnis lex ad communem hominum salutem & prosperitatem ordinatur, & lex in tantum vim & rationem legis continet, secundum quod verò ab

hac ratione deficit, virtutem obligandi non habet; non est autem ad commune semper bonum, quod lex positiva cum magno subditos obliget detrimento; & inde oritur, quod necessitas legi non subjaceat, & quod non est licitum in lege, licitum faciat necessitas. Exemplum Regulæ est: Judæis præcepto Divino diem Sabbathi sanctificare incumberebat, & tamen Machabæi bello urgente sine culpa in Sabbatho pugnarunt, sic & hospie si quis jejunium frangit ægrotus, violati jejunii reus non habetur.

Quæres quarto. Quæ necessitas à lege excusat?

R. 1mo. Actionem quocunque jure jure & lege, sive naturali, sive Divinâ, sive humanâ prohibitam necessitas absoluta licitam facit. Colligitur ex cap. sacris, s. de his quæ vi, &c. Ratio est: quia prædicta necessitas voluntarium & liberum ad formalem peccati rationem requisitum non relinquit: sic cujus manus ad thus Idolo immolandum violenter excutitur, contra Legem Divinam non peccat: qui detentus in carcere Sacrum non audit, qui non habens copiam Confessarii, annuam omit-